

Poznań, 2 grudnia 2021 r.

Szanowna Pani
Małgorzata Ludzkowska
Dyrektorka
Samodzielnego Publicznego Zakładu
Opieki Zdrowotnej w Obornikach
ul. Szpitalna 2
64-600 Oborniki

Wniosek o wprowadzenie zmian i podjęcie działań

Na podstawie art. 241 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeksu postępowania administracyjnego (tekst jednolity DZ.U. z 2013 r., poz. 267 z późn. zm.), dalej "KPA" składam w imieniu Fundacji Matecznik wniosek o:

a. przeprowadzenie wewnętrznej kontroli w następujących obszarach:

- przestrzegania przez personel oddziału ginekologiczno-położniczego z blokiem porodowym praw pacjenta, ze szczególnym uwzględnieniem praw związanych z **szacunkiem i godnością kobiet, prawa do informacji, prawa do wyrażania zgody** na udzielanie świadczeń medycznych;
- przestrzegania standardów w zakresie **karmienia piersią** określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej (dalej: "Standard");
- przestrzegania przepisów Standardu w zakresie nieprzerwanego, **dwugodzinnego kontaktu matki i dziecka „skóra do skóry”** i pomoc w przystawieniu noworodka do piersi;
- umożliwienie kontaktu skóra do skóry noworodkom **urodzonym poprzez cięcie cesarskie** (realizacja przez matkę lub ojca), a także jak najszybsze przystawianie takich dzieci do piersi.

b. przekazanie Fundacji informacji dotyczących przyczyn zaistniałych wydarzeń w Państwie Szpitalu:

- łamania Standardu (cz. XIII ust. 1 pkt 8) w zakresie dwugodzinnego, nieprzerwanego kontaktu matki z dzieckiem zaraz po narodzinach;
- braku wystarczającego wsparcia w laktacji, co prowadzi do naruszenia Standardu (cz. XI ust. 2 pkt. 8 oraz cz. XIII ust. 1 pkt 5 lit. c i ust. 3);
- wysokiego odsetka noworodków dokarmianych mieszanką mlekozastępczą;
- zachowań niosących znamiona przemocy słownej (wyśmiewanie, krzyczenie, komentowanie wyglądu) powodujących naruszenie art. 47 Konstytucji RP oraz art. 20 ust. 1 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (dalej: „Ustawa”);

- braku przekazywania informacji pacjentkom o przebiegu ich porodu, stanie zdrowia ich czy dziecka, niedostatecznym informowaniu kobiet o tym, kto sprawuje nad nimi opiekę, o sposobach karmienia noworodka, o zabiegach wykonywanych przy dziecku;
- c. przeprowadzenie wewnętrznych szkoleń uwzględniających przepisy prawa regulujące opiekę okołoporodową w Polsce, w tym:**
  - szkoleń z zapisów Standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej, ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz standardów medycznych Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego i Polskiego Towarzystwa Neonatologicznego w zakresie opieki okołoporodowej i laktacji;
  - szkoleń z obszaru umiejętności miękkich, tj. komunikacja z pacjentami, radzenie sobie ze stresem, przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu, zapobieganie braku szacunku i nadużyć w opiece okołoporodowej;
  - szkoleń z zakresu laktacji z elementami komunikacji.
- d. zapewnienie warunków prawidłowej laktacji i odżywiania noworodka na oddziale położniczym, zgodnie z wymogami nowego standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej;**
- e. zapewnienie personelowi medycznemu dostępu do wsparcia psychologicznego, korzystania ze stałej superwizji;**
- f. wystosowanie apelu lub innej formy zwrócenia uwagi personelu medycznego (np. materiały, broszury typu handout) na kwestie związane z komunikacją z pacjentami;**
- g. stworzenie własnego systemu zbierania informacji od pacjentek, ale co ważne również personelu placówki, który przewidywałby możliwość zapewnienia bezpieczeństwa osobom sygnalizującym nieprawidłowości lub wręcz zapewnienia im anonimowości;**
- h. podjęcia decyzji o ewentualnych, skonkretyzowanych działaniach prewencyjnych tj. mających na celu zmianę praktyk i docelowo ich statystyk, w całości lub części w ww. zakresie, lub służących dalszemu badaniu przyczyn, zasadności i dopuszczalności ww. praktyk.**

Zgodnie z art. 237 § 1 KPA mają Państwo obowiązek odpowiedzieć na wniosek bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu miesiąca.

Uzasadnienie

I. Część ogólna

1. Pragniemy podkreślić, że Fundacja Matecznik jest organizacją pozarządową, której celem jest m.in. poprawa jakości opieki okołoporodowej w Polsce. Jednym z naszych priorytetów jest monitorowanie przestrzegania prawa w placówkach położniczych, w szczególności art. 63 ust 3 Konstytucji (zapewnienie szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom i kobietom ciężarnym przez władze publiczne), ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku praw pacjenta oraz Standardu.
2. Fundacja Matecznik podjęła interwencję w szpitalu w Obornikach **we współpracy i przy wsparciu Fundacji Rodzić po Ludzku**. Fundacja Rodzić po Ludzku od 2018 r. prowadzi stały monitoring opieki okołoporodowej, a na podstawie zebranych informacji od kobiet podejmuje interwencje w szpitalach, w których dochodzi do nadużyć i przemocy wobec kobiet. Fundacja Rodzić po Ludzku od 2019 r. realizuje projekt „Na straży rodzić po ludzku” w ramach, którego interwencje w szpitalach są podejmowane we współpracy z lokalnymi aktywistkami - Strażniczkami „rodzić po ludzku”.
3. Podstawą do złożenia niniejszego wniosku są zgłoszenia indywidualne od kobiet oraz analiza szczegółowego raportu z monitoringu „Głos matek” opracowanego przez Fundację Rodzić po Ludzku i obejmującego **wyniki 45 ankiet wraz z komentarzami** od kobiet rodzących w Państwa placówce w latach 2020-2021. Ankiety są zbierane poprzez stronę: ankieta.rodzicpoludzku.pl.
4. Z wynikami ankiet za lata 2019-2021 w innych obszarach mogą się Państwo zapoznać w skróconej wersji na stronie: ankieta.rodzicpoludzku.pl/prezentacja/358.
5. Wybrane komentarze, będące podstawą wniosku, stanowią załącznik do niniejszego pisma. Komentarze te są anonimowe, lecz system ich dodawania w formularzu oceny został tak przygotowany, by wykluczyć ewentualny automatyzm dodawania treści.
6. Fundacja nie przesądza, że opisane w komentarzach stany faktyczne miały miejsce, ale szpital, jako jednostka, której one dotyczą, ma możliwości zbadania ich zasadności np. poprzez przeprowadzenie wewnętrznych kontroli lub postępowań wyjaśniających. Komentarze i odpowiedzi stanowią przykłady i powinny być traktowane jako sygnały do podjęcia działań prewencyjnych lub wyjaśniających (kontrolnych). Mogą być też materiałem pomocnym do rekonstrukcji perspektywy pacjentek i ich percepcji ewentualnych niewłaściwych zachowań personelu również w ramach potrzeb szkoleniowych wewnątrz placówki.

II. Część szczegółowa - potencjalne naruszenia

1. PRAWO DO INFORMACJI I ŚWIADOMEJ ZGODY

Poniżej przedstawiamy wybrane odpowiedzi kobiet na pytania dotyczące realizacji przez placówkę prawa do informacji oraz świadomej zgody pacjenta.

Czy ktoś z personelu omówił z Panią plan porodu?

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, położna	13	37%
Tak, lekarz	0	0%
Nie, nikt nie omówił ze mną planu porodu	21	60%
Nie pamiętam	1	3%
Suma zaznaczeń: 35		

Czy udzielono Pani informacji na temat dostępnych w szpitalu metod łagodzenia bólu? (np. masaż, piłka, wanna/prysznic, dolargan, znieczulenie zewnątrzoponowe, gaz)

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, otrzymałam wystarczającą informację	17	46%
Tak, otrzymałam informację, ale w moim odczuciu niepełną	5	14%
Nie, nie otrzymałam informacji	15	41%
Nie pamiętam	0	0%
Suma zaznaczeń: 37		

Czy w szpitalu czuła się Pani wystarczająco poinformowana o:

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Przebiegu porodu	16 (36%)	17 (38%)	5 (11%)	5 (11%)	2 (4%)
Swoim stanie zdrowia	16 (36%)	23 (51%)	1 (2%)	3 (7%)	2 (4%)
Stanie zdrowia dziecka w trakcie porodu	15 (33%)	20 (44%)	5 (11%)	3 (7%)	2 (4%)
Stanie zdrowia noworodka	18 (40%)	21 (47%)	2 (4%)	2 (4%)	2 (4%)
W jaki sposób karmić dziecko	12 (27%)	18 (40%)	9 (20%)	3 (7%)	3 (7%)
Zabiegach wykonywanych przy dziecku	10 (22%)	19 (42%)	6 (13%)	8 (18%)	2 (4%)
Kto z personelu sprawuje nad Panią opiekę	13 (29%)	14 (31%)	10 (22%)	4 (9%)	4 (9%)
Suma zaznaczeń: 45					

Czy założono Pani wenflon (wkłucie do żyły obwodowej)?

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, za moją zgodą	22	59%
Tak, bez pytania o zgodę	13	35%
Tak, bez pytania o zgodę i mimo mojego sprzeciwu	0	0%
Nie	1	3%
Nie pamiętam	1	3%
Suma zaznaczeń: 37		

Czy zapytano Panią o zgodę na wywołanie porodu?

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak	12	71%
Nie	4	24%
Nie pamiętam	1	6%
Suma zaznaczeń: 17		

Czy przed wykonaniem badania wewnętrznego ktoś z personelu pytał Panią o zgodę?

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, za każdym razem	15	44%
Tak, ale nie za każdym razem	5	15%
Nie pytano mnie o zgodę w ogóle	10	29%
Nie pamiętam	4	12%
Suma zaznaczeń: 34		

Czy podczas porodu miała Pani nacinane krocze?

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, za moją zgodą	12	32%
Tak, bez mojej zgody	7	19%
Nie	13	35%
Nie pamiętam	0	0%
Nie dotyczy	5	14%
Suma zaznaczeń: 37		

Czy zabiegi dotyczące dziecka takie jak badania, szczepienia itp. były wykonywane w Pani obecności?

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, wszystkie	2	4%
Tak, ale tylko niektóre	18	40%
Nie	25	56%
Suma zaznaczeń: 45		

Czy zabiegi pielęgnacyjne przy dziecku (takie jak przewijanie, kąpiel) wykonywane były w Pani obecności?

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, wszystkie	3	7%
Tak, ale tylko niektóre	8	18%
Nie	34	76%
Suma zaznaczeń: 45		

Czy pytano Panią o zgodę na:

	Tak	Nie	Nie wiem	Dziecko nie wymagało takiego postępowania
Kąpiel noworodka	8 (18%)	24 (53%)	3 (7%)	10 (22%)
Szczepienia noworodka	31 (69%)	11 (24%)	3 (7%)	0 (0%)
Badania noworodka	32 (71%)	10 (22%)	2 (4%)	1 (2%)
Dokarmianie noworodka mlekiem modyfikowanym	12 (27%)	8 (18%)	3 (7%)	22 (49%)
Podawanie leków	10 (22%)	7 (16%)	4 (9%)	24 (53%)
Suma zaznaczeń: 45				

Prawo pacjenta do informacji zostało szczegółowo opisane w rozdz. 3 Ustawy i w Standardzie cz. VI ust. 2 pkt 4, 5 i 7, natomiast **prawo pacjenta do wyrażenia zgody na udzielanie świadczeń zdrowotnych** znajduje swoje uszczegółowienie w rozdz. 5 Ustawy i w Standardzie cz. VI ust. 2 pkt 6.

Prawo do informacji jest nierozdzielnie związane z możliwością podjęcia świadomej zgody przez pacjenta, co zostało zauważone w Wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2013, IV CSK 431/12, który wskazał: „Z obowiązkami lekarza dotyczącymi samego procesu leczenia wiąże się integralnie obowiązek udzielenia odpowiedniej informacji. **Prawidłowe wypełnienie obowiązku poinformowania jest konieczną przesłanką wyrażenia przez pacjenta prawnie wiążącej zgody na ustalone leczenie**, a bezskuteczność zgody spowodowana nieudzieleniem właściwej informacji przesądza o bezprawności działania lekarza.”.

Zachowania sprowadzające się do braku odpowiedzi lub braku inicjatywy ze strony personelu w przekazywaniu informacji pacjentkom o stanie zdrowia, planowanych działaniach, zabiegach, przystąpieniu do badania wewnętrznego, sposobach łagodzenia bólu, na temat sposobów karmienia noworodka etc. stanowią potencjalne naruszenie **prawa pacjentek do informacji**. Prawo do informowania ma charakter fundamentalny i wiąże się bezpośrednio z poszanowaniem godności.

Prawo do wyrażania zgody na świadczenia zdrowotne dotyczy zarówno kobiety rodzącej, jak i dziecka. Spośród ankietowanych kobiet **35% nie zostało zapytanych o zgodę na założenie wenflonu, a 19% kobietom nacięto krocze bez pytania o zgodę**. Często w szpitalu jest brak obecności matki przy zabiegach i badaniach dokonywanych na noworodku oraz brak pytania o zgodę na nie, np. brak pytania o zgodę na kąpiel – 53%, na szczepienie – 24%, na badanie – 22%, na podanie leków – 16%.

2. KONTAKT SKÓRA DO SKÓRY PO PORODZIE SIŁAMI NATURY

Temat krótkiego kontaktu skóra do skóry powtarza się w niemal każdej rozmowie z kobietą rodzącą w Państwa placówce. Panuje wręcz przekonanie, że **takiego kontaktu po prostu nie ma**, bo trudno nazwać nim kilka minut przytulania się. Opinie te znalazły potwierdzenie w ankietach. Na pytania dotyczące kontaktu matki z dzieckiem zaraz po narodzinach zostały udzielone następujące odpowiedzi:

Jak długo trwał kontakt „skóra do skóry”?

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Bardzo krótko – kilka minut	25	89%
Krótko (np. do czasu oglądania i opatrywania krocza, około 15-30 minut)	2	7%
Średnio (powyżej 30 minut, ale mniej niż 2 godziny)	0	0%
Długo (2 godziny lub dłużej, do czasu opuszczenia sali porodowej)	1	4%
Nie pamiętam	0	0%

Suma zaznaczeń: 28

Dlaczego kontakt "skóra do skóry" trwał krótko?

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Dziecko miało problemy i musiało zostać zbadane przez lekarza/zabrane na oddział neonatologiczny	2	8%
Dziecko musiało zostać zważone i zmierzone	22	85%
Dziecko musiało zostać ubrane	8	31%
Ze względu na moje złe samopoczucie, nie byłam w stanie mieć dziecka przy sobie	0	0%
Z innego powodu (jakiego?)	4	15%
Nie wiem	2	8%

Suma zaznaczeń: 26

Wskazane przez kobiety odpowiedzi stanowią potencjalne naruszenia Standardu cz. XIII ust. 1 pkt 8.

Kontakt skóra do skóry zgodny ze Standardem powinien trwać **2 godziny po porodzie i nie być przerywany**. Na podstawie zebranych ankiet wynika, że ten zapis Rozporządzenia Ministra Zdrowia nie jest respektowany w Państwa placówce – **96% kobiet stwierdziło, że kontakt był krótki**, do 30 minut. W 85% przypadków kontakt ten był taki krótki, gdyż dziecko musiało zostać zważone/zmierzone, a w 31% - dlatego, że dziecko musiało zostać ubrane.

Zgodnie ze Standardem cz. XIII ust. 1 pkt 8 kontakt skóra do skóry **może zostać przerwany wyłącznie w sytuacji wystąpienia zagrożenia życia lub zdrowia matki lub noworodka**. Ocena dziecka wg skali APGAR powinna być wykonana na brzuchu matki (cz. XIII ust. 1 pkt 5 lit. b Standardu), a badanie przez lekarza neonatologa powinno być wykonane po zakończeniu kontaktu skóra do skóry (cz. XIII ust. 2 pkt 2 Standardu).

Tym samym zwracamy się z prośbą o **dokładne przyjrzenie się stosowanym praktykom w tym zakresie**, doksztalcenie personelu medycznego, jeżeli nie posiada on aktualnej wiedzy na temat, jak ważny i istotny jak pierwszy kontakt matki i dziecka tuż po porodzie. Oczywiście, mamy świadomość tego, iż pewne sytuacje, takie jak zagrożenie zdrowia czy życia matki lub noworodka mogą ten kontakt skrócić, ale odwołując się do opinii kobiet rodzących w Państwa szpitalu, wzięliśmy pod uwagę tylko i wyłącznie sytuacje fizjologiczne, w których kontakt nie powinien zostać niczym zakłócony.

3. WSPARCIE W LAKTACJI

Z pytań dotyczących wsparcia kobiet w zakresie laktacji uzyskane zostały następujące odpowiedzi:

Jak ocenia Pani wsparcie w zakresie karmienia piersią (1 to ocena niedostateczna - brak wsparcia, 5 - bardzo dobre wsparcie)

Liczba na skali	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
1	3	7%
2	6	14%
3	7	16%
4	13	30%
5	15	34%

Suma zaznaczeń: 44

Czy wspierano Panią w pierwszym przystawieniu dziecka do piersi na sali porodowej?

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak	18	60%
Tak, ale nie chciałam karmić	0	0%
Nie, bo byłam rozdzielona z dzieckiem	5	17%
Nie	7	23%
Nie pamiętam	0	0%

Suma zaznaczeń: 30

Czy na oddziale była możliwość skorzystania z usług doradcy laktacyjnego?

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, przez cały czas	9	20%
Tak, ale tylko w wyznaczonych terminach	6	13%
Nie	7	16%
Nie wiem	23	51%
Suma zaznaczeń: 45		

Czy w szpitalu podawano Pani dziecku mieszankę (mleko modyfikowane)?

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, ze wskazań medycznych	2	4%
Tak, na moją prośbę	15	33%
Tak, bez informowania mnie o tym	2	4%
Nie	24	53%
Nie wiem	2	4%
Suma zaznaczeń: 45		

Wskazane przez kobiety odpowiedzi stanowią potencjalne naruszenie Standardu - cz. XIII, ust. 3.

Karmienie piersią jest najlepszym sposobem żywienia noworodka. W literaturze naukowej znajdujemy coraz więcej dowodów na skuteczność mleka kobiecego w zapobieganiu wielu chorobom, zarówno u żywionego nim dziecka, jak też u matki karmiącej. Jednym z zadań Standardu jest ochrona i wsparcie karmienia piersią. Do obowiązków personelu medycznego w szpitalu należy: pomoc kobiecie w rozpoczęciu karmienia piersią, dostarczanie matce wyczerpujących informacji na temat korzyści i metod karmienia piersią oraz postępowania w okresie całego karmienia, pokazanie matce, jak karmić piersią oraz jak podtrzymać laktację, nawet gdy będzie oddzielona od swojego dziecka.

Jak wskazują wyniki ankiet wypełnionych przez kobiety, ten obszar działań w Państwa szpitalu jest jednym z tych, które wymagają zmian i działań, również w ramach szkolenia personelu medycznego sprawującego bezpośrednią opiekę nad kobietą i noworodkiem. **37% ankietowanych kobiet była średnio zadowolona lub niezadowolona z opieki laktacyjnej.** Większość z nich nie wiedziała, czy na oddziale położniczym była dostępna doradczyni laktacyjna, 16% kobiet uważało, że takiej osoby w ogóle nie było.

23% kobiet, które urodziły siłami natury nie otrzymały wsparcia w przystawieniu dziecka na sali porodowej, co powinno mieć miejsce zgodnie z zapisem Standardu w cz. XI ust.2 pkt 8.

Kolejną kwestią jest podawanie w szpitalu mieszanki mlekozastępczej. **41% dzieci było dokarmianych mlekiem modyfikowanym,** w tym część bez wiedzy i zgody matek (4%). Szczególnie należy się przyjrzeć sytuacji, w której to kobieta prosi o dokarmianie noworodka (aż 33%). Warto zestawić tę

liczbę z informacją, że ani jedna kobieta nie zaznaczyła, iż nie chce karmić piersią. Prośby o podanie mleka modyfikowanego mogą więc wskazywać na **niewystarczające wsparcie w karmieniu** wyłącznie swoim mlekiem (w tym nauka przystawiania, wyjaśnianie wątpliwości i obalenie mitów dotyczących laktacji).

4. KONTAKT SKÓRA DO SKÓRY I KARMIENIE PIERSIĄ PO CIĘCIU CESARSKIM

W kwestii wsparcia w laktacji oraz kontaktu skóra do skóry po porodzie zakończonym cięciem cesarskim uzyskano następujące odpowiedzi:

Czy bezpośrednio po cesarskim cięciu umożliwiono Pani kontakt z dzieckiem?

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, przyłożono mi dziecko do twarzy	10	67%
Tak, dziecko leżało na mojej piersi	0	0%
Nie, dziecko od razu zabrano	4	27%
Nie dotyczy	1	7%
Suma zaznaczeń: 15		

Czy dziecko było kangurowane przez bliską osobę?

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak	1	7%
Nie	14	93%
Nie wiem/nie pamiętam	0	0%
Suma zaznaczeń: 15		

Kiedy po raz pierwszy podjęła Pani próbę karmienia dziecka piersią?

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Niedługo po cesarskim cięciu w sali pooperacyjnej	6	40%
Po przeniesieniu na oddział położniczy	8	53%
W kolejnych dniach ze względu na stan zdrowia dziecka/mój	1	7%
Nie chciałam karmić dziecka piersią	0	0%
Nie pamiętam	0	0%
Suma zaznaczeń: 15		

Zwracamy szczególną uwagę na słabą realizację wsparcia w rozpoczęciu laktacji oraz w realizacji kontaktu skóra do skóry po porodzie zakończonym cięciem cesarskim. Kobiety, które urodziły w taki sposób należy się szczególna pomoc, gdyż często dłużej dochodzą one do sprawności ze względu na przebytą operację.

Kontakt skóra do skóry nie jest realizowany na sali operacyjnej, dziecko jest co najwyżej przykładane do policzka, nie jest także kanguiowane przez osobę bliską (**był jeden taki przypadek**). Jeżeli matka nie może realizować kontaktu skóra do skóry, **powinien być on realizowany przez ojca dziecka, nawet w czasie epidemii** – wspominają o tym najnowsze wytyczne Ministerstwa Zdrowia (*).

Jedynie 40% dzieci było przystawionych do piersi na sali pooperacyjnej, pozostałe dopiero na oddziale położniczym (53%) lub po kilku dniach. Karmienie piersią po cięciu cesarskim należy inicjować tak samo jak po porodzie siłami natury, czyli w ciągu pierwszej godziny po porodzie, o ile stan zdrowia dziecka i matki na to pozwala. Z ankiety wynika, że tylko w jednym przypadku opóźnienie to było spowodowane stanem zdrowia dziecka lub matki. Rutynowa separacja opóźnia pierwsze karmienie, wymusza podawanie mieszanki i jest gorszym startem dla prawidłowego karmienia naturalnego. Wątek ten wyjaśniony został w piśmie od Ministerstwa Zdrowia na prośbę Fundacji Rodzić po Ludzku w styczniu 2019 r. (**)

Wyżej wymienione kwestie wskazują na **potrzebę weryfikacji procedur stosowanych w przypadku cięć cesarskich**, tak by umożliwić kanguiowanie noworodków przez matki lub ojców oraz jak najwcześniejszą inicjację karmienia piersią

5. PRAWO DO INTYMNOŚCI I GODNOŚCI

Poniżej przedstawiamy wybrane odpowiedzi kobiet na pytania dotyczące **respektowania praw pacjenta, w tym prawa do intymności, godności oraz jakości komunikacji z personelem medycznym**.

Czy w trakcie Pani pobytu w szpitalu personel się przedstawiał?

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, zawsze	3	7%
Tak, często	9	20%
Tak, ale tylko czasami	10	22%
Tak, ale rzadko	7	16%
W ogóle się nie przedstawiali	16	36%
Suma zaznaczeń: 45		

Czy w szpitalu zdarzyło się Pani, żeby ktoś z personelu (proszę wskazać wszystkie sytuacje, które Pani pamięta):

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Wymuszał opłaty	3	7%
Szantażował zdrowiem dziecka lub Pani	1	2%
Wyśmiewał	3	7%
Groził	1	2%
Szturczał	1	2%
Policzkował	1	2%
Na siłę rozkładał nogi przy parciu	3	7%
Przywiązał Pani nogi do łóżka porodowego	1	2%
Inna przykra sytuacja, jaka?	2	4%
Nie zdarzyła mi się żadna z powyższych sytuacji	39	87%
Suma zaznaczeń: 45		

Proszę przypomnieć sobie, w jaki sposób personel rozmawiał z Panią. Czy ma Pani poczucie, że w czasie pobytu w szpitalu ktoś z personelu:

	Tak	Nie
Używał niezrozumiałego języka	4 (9%)	41 (91%)
Podnosił głos/krzyczał na Panią	3 (7%)	42 (93%)
Obrażał Panią	2 (4%)	43 (96%)
Wypowiadał niestosowne według Pani komentarze związane z Pani osobą, Pani sytuacją	8 (18%)	37 (82%)
Wyśmiewał Panią	3 (7%)	42 (93%)
Nie odpowiadał na Pani pytania	2 (4%)	43 (96%)
Zwracał się do Pani w trzeciej osobie, np. niech się rozbierze	1 (2%)	44 (98%)
Zwracał się do Pani w sposób poufaty	2 (4%)	43 (96%)
Wywyższał się, traktował Panią z góry	4 (9%)	41 (91%)
Suma zaznaczeń: 45		

Czy zachowanie personelu lub organizacja opieki w szpitalu spowodowały, że czuła się Pani:

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Zawstydzona	2	4%
Zignorowana	9	20%
Wyśmiana	2	4%
Poniżona	3	7%
Nie odczułam żadnej z powyższych emocji	32	71%
Suma zaznaczeń: 45		

W myśl art. 30 Konstytucji RP **godność stanowi źródło wolności praw człowieka i obywatela**. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona stanowi obowiązek władz publicznych. Poszanowanie prawa do godności zobowiązuje personel medyczny do odnoszenia się z szacunkiem do pacjentek bez względu na jego wiek, płeć czy wykształcenie. Rodząca powinna być traktowana podmiotowo, aby nie uwłaczać jej godności. Takie traktowanie umożliwi dokonywanie wyboru oraz samodzielne podejmowanie decyzji przez kobietę.

Ewentualne zachowania noszące znamiona przemocy słownej lub fizycznej stanowią potencjalne naruszenie **prawa pacjentek do poszanowania godności i intymności** (zgodnie ze Standardem, cz. VI ust. 1 i ust. 2 oraz z Ustawą w rozdziale 6) oraz **prawa do bycia wolnym od tortur oraz niehumanitarnego bądź poniżającego traktowania** (zgodnie z art. 3 i 5 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności).

Naruszeniem prawa pacjentek do poszanowania godności i intymności są także zachowania odbierane jako niekulturalne, chłodne, niesympatyczne, agresywne, np.: krzyk, nierespektowanie lub zaprzeczanie odczuciom pacjentki, sformułowanie infantylne czy też „swojskie”, komentowanie wyglądu, wieku, wypowiedzi, pytań, planu porodu, brak pytania o potrzeby i oczekiwania, brak wsparcia - niezależnie od subiektywizmu ich oceny.

Zdajemy sobie sprawę, że kobiet, które czuły się poniżane, zawstydzane lub którym zdarzyły się inne przykre incydenty w szpitalu jest niewiele, ale żaden pacjent ani tym bardziej kobieta rodząca nie powinien doświadczać takich sytuacji. Przykładowe komentarze i odpowiedzi na pytania z ankiety wskazują na możliwość zaistnienia zdarzeń z powyższego zakresu i są załączone do niniejszego wniosku.

6. OCENA OPIEKI OKOŁOPORODOWEJ

Większość ankietowanych kobiet pozytywnie ocenia opiekę otrzymaną w Państwa szpitalu. Należy jednak zwrócić szczególną uwagę na te, które czują, że ich prawa zostały złamane lub które nie czują się dobrze zaopiekowane.

Czy gdyby miała Pani rodzić jeszcze raz, wybrałaby Pani ten szpital ponownie?

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Zdecydowanie tak	18	40%
Raczej tak	15	33%
Raczej nie	1	2%
Zdecydowanie nie	6	13%
Trudno powiedzieć	5	11%

Suma zaznaczeń: 45

Jak oceniłaby Pani opiekę, którą otrzymała w szpitalu na skali 1-5 (1 to ocena niedostateczna, 5 bardzo dobra)

Liczba na skali	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
1	1	2%
2	2	4%
3	6	13%
4	13	29%
5	23	51%

Suma zaznaczeń: 45

26% ankietowanych kobiet nie zdecydowałoby się na ponowny wybór Państwa placówki do porodu lub nie jest co do tego pewna. 19% kobiet ocenia ogólną opiekę szpitala jako średnią lub gorszą niż średnia.

Liczby te powinny być motywacją do głębokiej analizy opieki okołoporodowej na oddziale położniczym oraz bloku porodowym – zarówno wdrożonych procedur, jak i zachowania personelu i jego wiedzy dotyczącej obowiązującego prawa w okresie okołoporodowym.

Z wynikami ankiet w innych obszarach mogą się Państwo zapoznać w skróconej wersji na portalu: ankieta.rodzicpoludzku.pl/prezentacja/358.

7. PODSUMOWANIE

Zdajemy sobie sprawę z obciążającego charakteru pracy wykonywanej przez personel medyczny i skali odpowiedzialności, zwłaszcza w czasie epidemii. Dlatego też sugerujemy szkolenia dotyczące wiedzy z zakresu kontaktu skóra do skóry, laktacji lub warsztaty w zakresie umiejętności miękkich i radzenia sobie ze stresem. Być może warto rozważyć wdrożenie możliwości stałej superwizji lub wsparcia psychologicznego wobec personelu medycznego. Spośród postulowanych we wniosku rozwiązań wartym rozważenia wydaje się nam wewnętrzny system zgłaszania nieprawidłowości dostępny zarówno dla pacjentek, jak i personelu. Taki system musiałby jednak zabezpieczać możliwość zachowania anonimowości, w szczególności zaś bezpieczeństwa prawnego dla ewentualnych pracowników.

Pozostając w przekonaniu, iż obie instytucje łączy zbieżność celów i idei, sprowadzających się do dbania o interes pacjentek i jak najlepsze przebycie przez nie okresu ciąży, porodu i połogu, przy zachowaniu ich praw i ciągłym polepszaniu standardów opieki, mamy nadzieję na przydatność zebranego materiału dla Państwa praktyki, przeprowadzenia wszystkich lub niektórych z proponowanych rozwiązań, jak i zainteresowania zapoznaniem się i analizą raportu głównego oraz zebranych materiałów (odpowiedzi) z ankiet z opieki w Państwa szpitalu.

W przypadku chęci spotkania z przedstawicielkami Fundacji, pozostajemy do Państwa dyspozycji.

Z poważaniem

Alicja Nowaczyk

Prezesa Zarządu Fundacji Matecznik

(*) <https://www.gov.pl/web/zdrowie/najczesciej-zadawane-pytania-i-odpowiedzi-dotyczace-opieki-okoloporodowej-w-czasie-epidemii?fbclid=IwAR2K3BWrPZ0e4c3wglfmfHkeE2kndH9pNBdVj084vlonTyomrgb3vcdndOM>

(**) https://www.rodzicpoludzku.pl/images/rzecznictwo/19.01.28_FRPL-107-odp_MZ_w_sprawie_interpretacji_SO00_cc_depresja.pdf

Załącznik nr 1

Komentarze kobiet, które urodziły w latach 2020-2021 związane z pobytem w Państwa placówce (pisownia oryginalna), zebrane w anonimowej ankiecie Fundacji Rodzic po Ludzku, zamieszczonej na stronie ankieta.rodzicpoludzku.pl:

Co takiego wydarzyło się na izbie przyjęć, na co nie wyraziła Pani zgody lub naruszyło Pani poczucie bezpieczeństwa?

- Panie z izby przyjęć kazały dźwigać mi ciężkie walizki i samodzielnie kazały udać mi się na oddział położniczy

Proszę opisać sytuację, gdy personel podnosił głos/krzyczał na Panią.

- W drugiej fazie porodu, dziecko było duże i nie miałam siły urodzić i komentarze personelu szpitalnego były bardzo niestosowne, potwierdziła to później moja siostra która mi towarzyszyła
- Przez większość porodu położna

Proszę opisać sytuację, gdy personel obrażał Panią. Jakie słowa/sformułowania personelu uraziły Panią? Proszę wypisać wszystkie, które Pani pamięta.

- Mówienie że mam się ogarnąć, że jestem kompletnie nieprzygotowana,
- Położna, mowila, że się nie nadaje do rodzenia, zagroziła na początku, że pożałuję że jej nie wybrałam jako położną środowiskową tylko jej konkurencję... pozostały personel słyszał jej teksty moją płacz, jej śmiech.. nikt nie reagował. Jedynie przyszła jedna Położna i podobnie zaczęła mnie wyzywać. To był czas pandemii i zakazu porodów rodzinnych. Nawet nie mogłam mieć tel przy sobie, poruszać się, iść do toalety .. nic! Strasznie się bałam

Proszę opisać sytuację, gdy personel wypowiadał niestosowne według Pani komentarze związane z Pani osobą, Pani sytuacją.

- Prosiłam o dawkę przeciwbólowych a usłyszałam że już wystarczy na dzisiaj, mam być dzielna
- Żeby tak głośno nie krzyczeć
- W sytuacji, gdy nagle podjęto decyzję o cięciu cesarskim i zaczęto mnie do niej przygotowywać, to Pani pediatra przyszła się spytać czy zamierzam karmić piersią. Po odpowiedzi, że chciałabym spróbować, to Pani doktor spojrzała na moje sutki i stwierdziła, że z takimi sutkami to ona nie sądzi, że bym była zdolna. Zaznaczę, że byłam wtedy w wielkim stresie, bo w ciągu 15 minut dowiedziałam się o decyzji o cesarce z powodu złych odczytów na KTG i od razu mnie na nią zabierano.
- Nie miałam siły przeciw, gdy ból był zbyt silny (duża waga urodzeniowa dziecka) były niestosowne komentarze
- Podczas porodu że nie nadaje się do rodzenia, że nie dziwi się że pierwszy porod skończył się vacuum. Skomentowała moje krocze słowami taka młoda a już takie krocze rozwalone. Które tak wygląda przez lekarza który złe mnie zszyl po pierwszym porodzie również w tym szpitalu. Szwy odeszły na drugi dzień. Poza tym położna również wyśmiała imię dziecka. I wiele wiele innych...

- „Chodzić chodzić bo dupa musi się zrosnąć”

Proszę opisać sytuację, gdy personel wyśmiewał Panią. Jakie słowa/sformułowania personelu uraziły Panią? Proszę wypisać wszystkie, które Pani pamięta.

- Orgarnij się- tak mówiła położna i lekarz przy porodzie
- Taka młoda a takie krocze
- Nie nadaje się do rodzenia dzieci
- Wiecej dzieci juz sobie nie rob jak nie umiesz rodzic
- Co to za imie dla dziecka, lepszego nie bylo? Nawet nie wiadomo jak to zdrobnic
- „Chodzić chodzić bo dupa musi się zrosnąć”
- „Przecież pani urodziła naturalnie a nie przez cesarkę żeby tak leżeć”

Proszę opisać sytuację, gdy personel nie odpowiadał na Pani pytania.

- Gdy chciałam znieczulenie dostałam tylko jakaś tabletkę i to jeszcze po długich staraniach o nią
- Dlaczego musze byc podłączona pod kłg cały porod.
- Czy moze isc do toalety siku
- Dlaczego musze lezec w tej pozycji i nie moze jej zmienic

Proszę opisać sytuację, gdy personel zwracał się do Pani w trzeciej osobie. Jakie słowa/sformułowania personelu uraziły Panią? Proszę wypisać wszystkie, które Pani pamięta.

- Lekarz - rozbierze się, usiadzie, wstanie.. itp

Proszę opisać sytuację, gdy personel wywyższał się, traktował Panią z góry.

- Powinna Pani juz to wiedzieć
- Mówienie między sobą o moim zachowaniu
- Wiedział lepiej na co może sobie pozwolić i śmiała się ze skurczy nóg podczas skurczu i że nie mogłam ich odkleić i ze zniewaga to ciekawe jak będzie pani chciała urodzić tak nie idzie z taką wyzszoscia
- Szarpanie, podnoszenie głosu, komentarze że jestem niekompetentna do bycia matka skoro nie potrafie rodzic. Lekarz jak przychodzi to jedynie mowil "dobrze ze ma pani dzis dyzur pani ..... jak ja sie ciesze" tak jakbym byla jakims beznajdziejnym przypadkiem a uwazam ze porod i moje zachowanie bylo normalne całkowicie (nie krzyczalam, nie wyzywalam, nie histeryzowalam, porod przebiegal dobrze) nie mam pojecia o co im chodzilo ale cos im we mnie nie odpowiadalo i dawali mi to odczuc na kazdym kroku

Dodatkowy komentarz:

- Położna kazała mi podpisać zgodę na hospitalizację m.in. że wyrażam zgodę na naciecie krocza a mówiłam jej że tego chciałabym uniknąć. Pani położna powiedziała że nie jest w stanie mi zagwarantować że nie natnie bo jestem pierworódką i zobaczy jak się będą rozciągać tkanki. W czasie porodu powiedziała że musi naciąć. Mówiłam również że chciałabym rodzić w pozycjach wertykalnych ale musiałam na polsiedzaco. Nie mogłam skorzystać z prysznic na porodowce bo miałam 8cm rozwarcia(zatrzymało się)